

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven
uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

red. en sekr. riouwstraat 59, wormerveer
adm.: kon. wilhelminalaan 38, leersum

A. H. ALGRA — SLIEDRECHT

Maar aldus

In het oude Avondmaalformulier stond de zin: „Maar aldus zullen wij Zijner daarbij gedenken“. Daarin werd de aanwijzing gegeven, hoe wij het lijden en sterven van onze Here Jezus in gedachtenis moeten houden. De lijdensweken zijn nu weer bijna om. Ik heb nooit de traditionele zeven of acht lijdenspreken gehouden. Ik heb het ook nooit geprobeerd, omdat ik wel wist, dat het niet lukken zou. Misschien hebben vele predikanten die ervaring. Je bent immers geen patholoog-anatoom. U weet wel van die tak van medici. Zij hebben tot taak, secties te verrichten. Letterlijk genomen is een patholoog iemand die de wetenschap van het lijden beoefent en van de ziekte en die dat ontleden kan, ook door het lichaam te openen. Ik ben er zo bang voor, dat wij onze Here gaan ontleden, om dan precies te kunnen zeggen, wat er aan de hand was, hoe erg het was en waarom het allemaal zo ging. Ons gedenken is nooit passend; het is niet, wat je noemt adequaat.

Wij kunnen ons niet verplaatsen in dat lijden. Neem nu de muziek van J. S. Bach. De „Matthäus Passion“. Hoeveel mensen zijn niet door die muziek tot tranen geroerd. Ik ben dat ook. Maar het is mooie muziek. De verklanking van het schrijven van Mattheüs over het lijden van de Here Jezus. Bach was een geniaal kunstenaar. Wat hij opschreef, waren welluidende klanken. Die muziek geeft niet wéér, wat daar indertijd in en bij Jeruzalem gebeurde, op die zwarte dag voor de sabbath; de sabbath die groot was. Wanneer bij Bach de scharen roepen om de vrijlating van Barabas en om de kruisiging van Jezus, dan klinkt de roep van die scharen weliswaar indrukwekkend, maar toch nog harmonieus. Als je de ellendigheid van die dag wilde weergeven, dan moest je eigenlijk niet aan Bach vragen, of die het voor je wilde doen, maar aan een aantal wilde jongelui, die op deksels slaan, sirenes laten loeien, autoclaxons laten janken, en elektrische gitaren met versterkers, brommers met kapotte

uitlaten en opgevoerde motoren, kortom, alles bijelkaar en doorelkaar wat maar lelijk is en pijn doet aan je oren en in je hoofd. In één woord: een hels kabaal. Dat zou passen bij die dag en dat zou er iets van weergeven, wat er was. Geen mooie muziek, waarbij de mensen diep ontroerd in de Grote Kerk zitten, terwijl ze luisteren naar keurige koorleden in éénvormige zwarte gewaden, solisten in rok of avondjapon, de dirigent al éven deftig. Om de stemming van de Goede Vrijdag weer te geven, zou nodig zijn een stel ellendigen en ellendelingen, die de stoelen omver trappen en de banken vernielen, en vloeken.

Als herdenking van het lijden en sterven past niet het zeggen van een doorvoeld gedicht, voor een élitair publiek en ook geen dominee met een luide, huilerige stem. Het wordt mooi gemaakt en zo ontroerend en dat wás het niet. Het lijkt er niet op. Het kruis blijft iets, wat de „natuurlijke“ mens ergert en wat hem, als hij het goed zou zien, tot een uitbarsting bracht van woede en verachting. Wie de Here Jezus liefheeft, die zou het hels lawaai niet verdragen, doch alleen maar verdriet hebben. Maar aldus zullen wij Zijner niet gedenken. Je hebt ook die drie boekdelen: „Christus in Zijn lijden“, van Schilder. Ik heb de indruk, dat wat daarin geschreven is, bij een nieuw geslacht niet overkomt. We weten wel, dat het boek een reactie is op allerlei geschrijf en gepreek over al die mensen rondom Jezus. Psychologische verhandelingsen over wat er in hen omgegaan moet zijn. Schilder wilde Christus centraal stellen en schrijven over Zijn ambt, dat Hij zo trouw volbracht heeft. Maar in deze tijd denk je: wat een woorden en wat een vondsten. Teveel. Moet dat nu zo en is het dát? Je bent geneigd om te zuchten: zeg er maar niet teveel van; zoals een man, die huiskomt uit het ziekenhuis ook liever niet heeft, dat je over zijn pijnen begint. En zoals een weduwe zegt: „Vader heeft veel geleden“, maar meer wil ze er niet over

zeggen. De Evangelisten zijn dan ook uiterst sober in hun verslagen en de apostelen weiden al evenmin breed uit over het lijden. Zij hebben het niet over „het drama van Golgotha“. Er is nóg een manier om het lijden te gedenken. De prediking en het lied worden dan scherp gepunt als een aanklacht tegen ons. Het zouden namelijk niet de Joden zijn geweest, die onze Here kruisten, nee wij, wij hebben het gedaan. „Zie daar, o mens, in welk een staat Gij uwen Heiland sterven laat!“ Maar het maakt nogal verschil, of de Here Jezus óm ons geleden heeft en vóór ons gestorven is, dan of Hij dóór ons zou zijn overgeleverd, bespot en gekruisigd. Dat laatste is gelukkig niet waar. Zo worden valse schuldgevoelens aangekweekt. Hoe vaak ontmoet je niet iemand, die iets als schuld belijden moest. Het blijft zitten. Het is moeilijk echt te geloven dat de zonde vergeven is. Denk het je eens in, dat je daar nog bij moest hebben, dat je zelfs meegedaan hebt aan de kruisiging van de Here Jezus... Je zou geen leven meer hebben. Je zou Judas achterna hollen, naar die boom...

Toch doen de kerkgangers dat niet. Ze blijven er rustig onder, al stelt de man op de preekstoel hen in staat van de zwaarste beschuldiging. Alsof ze schuldig zijn aan de martelingen en de dood van de Here Jezus. Dit bewust, dat al die mensen wel weten, dat de woorden van dominee niet zo letterlijk genomen moeten worden. Nee, niet aldus zullen wij Zijner gedenken.

„If I had words“ zingt tegenwoordig de Nederlandse jeugd. „Als ik er woorden voor had“. Wij, kerkmensen, zijn niet om woorden verlegen. Maar het lijkt mij, dat het lijden van onze Here iets is, waar we eigenlijk geen woorden voor zouden moeten hebben.

In die verlegenheid (waaraan het dus in de regel ontbreekt) komt de Here Jezus Zelf ons te hulp. Bij het Avondmaal, dat Hij met zijn leerlingen vierde, heeft Hij gezegd: „Doet dit tot Mijn gedachtenis“.

Laten we een streepje zetten onder „dit“ en daar de klemtoon op leggen. De Here zegt niet eens: Doet dit tot gedachtenis aan Mijn lijden en sterven“. Hoewel hij naar dat lijden verwijst. Maar wij mogen Hem gedenken en dat hoeft niet speciaal te zijn een herdenking van zijn leed en dood. En ónze ongerechtigheden in gedachtenis brengen, dat hoeft van Hem helemaal niet. Wanneer de Here

zegt, dat Hij onze zonden níet meer gedenken zal, waarom zouden wij dat dan wel moeten doen?

Maar er moet toch een diep zondebesef bij ons zijn? Het moet ons toch aangezegd worden? Laten we daar eens een antwoord op zoeken. De brief aan de Hebreeërs is bepaald niet zachtzinnig in zijn bestraffingen. Toch staat in hoofdstuk 10, dat de mensen vroeger, bij tabernakel en tempel, wel gekweld moesten worden door besef van zonden. Doordat het offer de ongerechtigheden dagelijks in herinnering bracht. Of jaarlijks. Maar dát heeft de Here Jezus opgeheven, staat er in de brief. „Door het offer van het lichaam van Jezus Christus zijn wij eens voor altijd geheiligd“. Dus, wil hoofdstuk 10 zeggen, dat besef van zonden hoeft nu niet meer. Mag de gemeente daar nog blij of zijn of mag dat ook al niet meer? Moet zij beslist als honden geslagen worden, omdat de vrome traditie dit wil? Ik dacht, dat wij als gemeente rondom de tafel des Heren bijeen mochten zijn, intens gelukkig en gezellig. Hoe vreemd dat laatste woord dan ook klinken mag in kerkelijk verband. Want het leed is immers geleden en onze Here is opgestaan uit het dodenrijk. Wij zijn gerechtvaardigd, schrijft Paulus. Wij zijn eens voorgoed geheiligd, zegt Hebr. 10, 10. En aldus zullen wij Zijner gedenken. Wij behoeven niet meer over de plavuizen in de kerk te kruipen langs al de lijdensstaties om dan bij het grote crucifix te eindigen. Wij zitten rondom de tafel des Heren en wij zijn blij met elkaar, omdat de Here Zich voor ons overgegeven heeft in gevangenschap en dood.

in dit nummer

Pag. 81 *Ds A. H. Algra*: Maar aldus...

Pag. 82 *Ds H. Amelink*: De bede en de voorbede

Pag. 83 *Ds J. Vonkeman*: Zending en opwekkingsbeweging (6)

Pag. 84 *D. W. L. Milo*: Boom des levens (lied 184)

Prof. C. Veenhof: Over oorlog en vrede

Pag. 86 Boekbespreking - Redt Een Kind

De bede en de voorbede

Er is een actie gaande om de „bede” weer in de troonrede terug te krijgen. Zoals U waarschijnlijk weet heeft het vorige kabinet de gebruikelijke „bede” aan het einde van de troonrede geschrapt. In die bede werd de hoop uitgesproken dat de Almachtige het werk van de Staten-Generaal zou zegenen.

Het kabinet-Den Uyl-Van Agt maakte daar een eind aan. De bede werd geschrapt. Veel mensen waren nogal verontwaardigd. De A.R.-fractie-leider Aantjes was teleurgesteld, maar hij bleef gedogen en hij vond niet dat je zo iets tot een zaak van „politiek” moest maken.

Ik deelde de verontwaardiging niet. Toen niet. Vandaar dat ik nú ook niet gelukkig ben met een hanteke-ningenactie om het huidige kabinet te vragen deze bede weer op te nemen in de troonrede.

Ik schrijf dat met spijt. Want de mensen, die deze actie gestart zijn, hebben mijn sympathie. Ze zijn bewogen over de ontkerstening van ons volk. De goede zaak gaat hen ter harte. Wie zou daarvoor geen sympathie hebben? Ons volk heeft inderdaad een terugkeer nodig tot de HERE. Wil er nog van enige toekomst, die de moeite waard is, sprake zijn, dan mag er inderdaad wel heel wat veranderen.

Verder is natuurlijk de verontwaardiging, die er heerste toen de bede geschrapt werd, goed te begrijpen. Het was een inbreuk op een bestaande gewoonte, waarop vooral christenen gesteld waren. De inbreuk op de gewoonte was ook een politieke daad. Daarom had Aantjes ongelijk toen hij de zaak geen voorwerp van politiek wenste te maken. Het had en het heeft inderdaad met de heiligheid van Gods Naam te maken. Die moet je niet te grabbel gooien in de politiek, maar een bestaande gewoonte veranderen is een politieke daad. Bovendien één van een verlegenheidskabinet dat er kwam, omdat er gebrek was aan politieke wil tot iets anders. Een noodoplossing. Dat zulk een kabinet niet wat bescheidener optreedt is vreemd en politiek. Maar de machtswellust van de socialisten is intussen wel duidelijk geworden.

Toch was ik niet zo erg verontwaardigd toen. Maar dat had een andere oorzaak. Ik meen dat de zin van het gebod tot de heiliging van Gods Naam deze is: God wil niet genoemd worden, als Hij ook niet bedoeld wordt. Zodra men Hem noemt zonder Hem echt te willen prijzen, dan is men toe aan de zonde tegen dit gebod. De vrees was wel gewettigd — en echt niet pas bij het optreden van het kabinet-Den Uyl-Van Agt — dat de bede tot een formule geworden was, waarom de meeste mensen die erbij

betrokken waren, nu niet zo erg veel gaven. Het is niet te verwachten van ongelovigen dat ze enige zin zien in de bede aan het slot van de troonrede. En daar het in ons land zo is dat het kabinet verantwoordelijk is voor de troonrede, kun je moeilijk van de ongelovige kabinetsleden vergen, dat ze zo iets zinvol vinden. En als ze de HERE, die Zich in Zijn woord openbaard heeft, niet bedoelen, laten ze Hem dan ook maar niet noemen. Er was, toen het niet meer gebeurde alle reden om er politiek wat van te zeggen (de machtswellust), maar er was ook alle reden om de vraag of het nog wel zinvol was dit gebruik, ontkennend te beantwoorden. Daarom meen ik ook dat er nú ook geen reden is om te vragen het gebruik weer in te voeren. Immers lang niet alle kabinetsleden, die toch de verantwoordelijkheid dragen, zullen het echt gemeend weer invoeren. Laat het dan niet gebeuren. Dat is echt beter. Meer naar de Schrift dan omgekeerd. Je moet er trouwens ook niet aan denken dat het ene kabinet het afschaft, het volgende kabinet het gebruik weer invoert en dan een volgend kabinet weer een andere beslissing neemt. Dat wordt zeer oneerbiedig. Zoals het ook oneerbiedig is als de bede gebruikt wordt door mensen, die er eigenlijk niets om geven. Kohlbrugge zei dat we de Naam misbruiken, als we ons van de Naam bedienen met een ander doel dan om die Naam te heiligen. De Naam is te hoog en te verheven om als passend slot te worden gebruikt.

In „Trouw” van maandag 6 maart jl. werd een stuk overgenomen van Ds J. van Dam, uit het blad „De Christen”. Het blad van de Unie van baptisten. Ds Van Dam is er ook tegen dat de bede terugkeert in de troonrede. Met zijn conclusie ben ik het eens. In zijn argumentatie zitten wel enkele „doperse ketterijen” om met Koejemans te spreken.

Ik ben het eens met Ds Van Dam als hij stelt dat Nederland geen christelijke natie is. Alleen zou ik zeggen: Nederland is niet méér een christelijke natie.

En dan krijgt men ook direkt het verschil. Nederland is eens vrijwel een gedoopt volk geweest. En dat vindt een baptist niet van belang. Dat Nederland een christelijke natie zou geweest zijn is „een mythe, die zijn ont-

Avondmaalvieren geen particuliere aangelegenheid

Voor nog al te velen is de Avondmaalsviering een particuliere aangelegenheid. Men stelt zich dan de vraag: zal ik deelnemen of niet deelnemen? Heb ik behoefte of het ik geen behoefte? Ben ik geestelijk gestemd er toe of niet? Als ik gelegenheid heb om driemaandelijks of tweemaandelijks of maandelijks de dood van Christus te verkondigen bij brood en beker, zal ik dan zelf uitmaken, of ik van die gelegenheid gebruik zal maken?

Er zijn nog vele kerken, waar bij het Avondmaal maar een deel van de gerechtigden tot de maaltijd toetreedt en een ander deel zitten blijft. De een gaat, de ander niet. En ieder maakt voor zichzelf uit, wat hij doet. Op deze wijze kan de Avondmaalsviering zelfs ontaarden tot een demonstratie van bepaalde personen, die dan als waardige Avondmaalsgangers gezien worden, de echte geestelijke mensen, die van hun geestelijke staat ook „verslag” kunnen doen.

Maar we vieren toch geen Avondmaal als particuliere personen?

De gemeente wordt geroepen om de

dood des Heren te verkondigen. De gemeente viert Avondmaal. En ieder, die door het geloof zich van die gemeente een lidmaat weet, van welk geloof hij toch eenmaal belijdenis deed, zal dan ook aan die gemeenschapsmaaltijd deelnemen. De zelfbeproeving, die daarbij vooraf gaat, dient dan ook niet om ons de vraag te stellen: zal ik dit keer aangaan? — maar: hoe zal ik in de rechte gesteldheid aangaan?

Wie niet individualistisch Avondmaal viert, maar gemeenschappelijk, die zal ook niet teleurgesteld zijn, als het Schriftgedeelte dat aan tafel gelezen en de Psalm, welke aan tafel gezongen wordt, meer persoonlijk voor anderen is, dan voor hemzelf. De opbouw der anderen moet ons even na zijn als de eigene. Juist dat gemeenschappelijke, het als velen één lichaam zijn, het met elkaar eten van één brood, het elkaar van hand tot hand doorgeven van dezelfde beker, kan ons aan het Avondmaal zo bijzonder toespreken.

Want gelijk uit vele graankorrels één meel gemalen en één brood gebakken wordt, en uit vele druiven, samengeperst zijnde, één wijn en drank vliet en zich ondereen vermengt, alzó zullen wij allen, die door het waarachtig geloof Christus ingelijfd zijn, door broederliefde, om Christus onzes lieven Zaligmakers wil, die ons tevoren zo uitnemend heeft liefgehad, allen tezamen één lichaam zijn en zulks niet alleen met woorden, maar ook met de daad jegens elkaar bewijzen.

B. Telder, Bilthoven

staan vond in de praktijk van o.a. de kinderdoop”. Het is Ds Van Dam toe te geven dat er waarschijnlijk wel vaak „romantisch” is gedaan over de gedoopte natie. Maar evenmin valt te ontkennen dat Nederland een gedoopt volk was. En dat is echt meer dan met water knoeien. De doperse doling dat de waardigheid van het sacrament afhankelijk is van het daaraan voorafgaand geloof is een „theologisch judaïsme”, waarover Luther zich terecht zo kwaad gemaakt heeft.

Verder schrijft Ds Van Dam: „De Naam van God is te heilig om die aan een regeringsstuk — want dat is de troonrede — te verbinden. Het aanroepen van de Heilige Naam heeft zo grote en verreikende consequenties, dat geen regeringsbeleid het kan verdragen met de Naam des Heren verbonden te worden”.

Dat nu lijkt me niet in overeenstemming met de Heilige Schrift. Een scheiding tussen natuur en genade die totaal vreemd is aan de Schrift. Als de Heiland en de apostelen spreken over het sociaal-economische — en het is niet nodig om daarvan voorbeelden aan te halen — dan mogen wij dat ook doen. Dat mogen ook mensen doen die met de politiek bezig zijn. Het is jammer dat b.v. de blijvende les van de wet van Mozes over recht en onrecht, over vrijheid en gebondenheid, ook over oorlog en vrede niet meer doorwerkt in het politieke denken van christenen. Er valt veel

te leren. Dat heeft met „theocatiseren” van de samenleving niets te maken. Er hoeft niets getheocratiseerd te worden. Maar alle dingen, óók overheid en staat, hebben wel te maken met ons geloof in de God en Vader van onze Here Jezus Christus, in de God van Israël, de God van Abraham, Izak en Jacob. Laat Münzer maar radicaliseren.

De bede moet maar niet terugkomen. Want Nederland is geen gedoopte natie meer. En het is niet de plicht van christenen een ongewild getuigenis van niet-christenen te vragen. Dat kweekt maar huichelaars en het brengt het Evangelie, het heilig Evangelie in een kwade reuk. Ik behoor niet tot de mensen die er prijs op stellen als verdraagzaam bekend te staan. Ik ben niet zo verdraagzaam in de moderne zin van het woord. Maar verdraagzaam in de zin van het Woord wil ik wel graag zijn. En dat betekent toch wel dat we het stempel van het Evangelie niet met geweld (met politieke machtsmiddelen) moeten trachten op te leggen aan onze samenleving.

Wel is ons de voorbede geboden. Voor alle dingen. 1 Tim. 2:1 v.v. Laten we dat doen. Dan doen we ontzaglijk veel. Voor het kabinet. Voor de oppositie. Voor alle hooggeplaatsten. Voor de Koningin. Deze mensen hebben het moeilijk genoeg in deze tijd. En dat is niet alleen hún schuld, maar óók de onze.

J. VONKEMAN — RICHMOND (Natal) ZUID-AFRIKA

ZENDING EN OPWEKKINGSBEWEGING (6)

Voorzichtigheid geboden

We zagen hoe de grens tussen emotionaliteit en bezetenheid nauwkeurig getrokken moet worden in de zending in Afrika. Wie het emotionele levensgevoel van de Bantoevolken uitsnijdt, houdt een kerk over die als deftig en uitheems en vreemd zal worden aan gevoeld. Maar wie in zijn poging dat gevoel in te sluiten, niet op zijn hoede is die kan wilde taferelen verwachten in zijn gemeente. Prof. G. C. Oosthuizen schreef het vorig jaar in het „Zeitschrift für Mission“ dat de zwart-afrikaanse versie van de Pinksterbewegingen zich zeer snel ontwikkelt tot de typische vorm van Christelijke levensuitdrukking in Afrika. Een eerste kenmerk hiervan is dat de opvatting van levenskracht en levensgevoel die het animistische denken van Afrika stempelt, aan de Heilige Geest wordt gekoppeld. De op magische wijze manipuleerbare levenskrachten worden als een gave van de Geest gezien of worden geïdentificeerd met de Geest. De Heilige Geest wordt in dit proces onpersoonlijkt; Hij wordt een het.

Het gevolg is dat een oude ketterij opduikt, die van het uitspelen tegenover elkaar van Geest en Woord, maar nu in een nieuw afrikaans gewaad. Ik heb het meegemaakt dat in een zwarte secte op instigatie van de Geest iedereen plotseling als bezeten in het rond ging hollen totdat sommigen van uitputting in elkaar zakten. Wie dan vraag of het Woord zoiets aanraadt als opbouwend voor de gemeente, wordt verweten een man van het verstand te zijn. De Bijbel wordt nauwelijks gelezen en dan alleen bepaalde verzen die het specifieke van de gemeenschap tot uitdrukking brengen, b.v. de doop van Johannes door onderdompeling in de Jordaan. De dikwijls ongeletterde secteleider maakt hier van de nood een deugd. Tegenover het Schriftberoep waar hij onmogelijk tegenop kan, stelt hij het onderwijs door de Geest.

Het zal duidelijk zijn dat wie ongenueanceerd en zonder voldoende achtergrondkennis van het denken van de Bantoevolken steeds het leven door de Geest benadrukt, niet het volle Evangelie overdraagt en makkelijk ravage in de gemeenten kan aanrichten. Als de uitkomst van het verkondigen is een sterke Geestbewustheid, heeft er iets aan die verkondiging geschort. Want de Heilige Geest maakt Christus-bewust.

Moeite in eigen gemeenten

Wat hierboven is aangeraakt, is geen theorie. Het komt voor in ons eigen

zendingswerk — dat van de gemeente van Kampen met de kring van de haar steunbiedende kerken —. In onze zendingsgemeenten van Nompofane, Enkumane en Esiquandulweni is een aantal gelovige meisjes dat bij elke gelegenheid dat dit mogelijk is, vervuld wordt met de Geest of bezeten raakt, en daarvoor ook uitdrukkelijk ruimte vraagt in de kerk. Wanneer dat plaatsvindt en zij naar buiten geleid worden, wordt ons verweten de Heilige Geest buiten te sluiten. Nu wil ik uitdrukkelijk opmerken dat wij dat trance-verschijnsel in de kerk, dat een psychisch verschijnsel is, gebonden aan zekere leeftijden, niet persé willen buitensluiten maar wel zoals het fanatiek en exclusief voor een teken van de Geest wordt aangeprezen.

We hebben in die meisjes te maken met een erfenis van o.a. een zwarte evangelist die de zending intussen heeft verlaten, en die door zijn ongenueanceerde onderwijs ten aanzien van de Heilige Geest — gelukkig op beperkte schaal — een beweging op gang heeft gebracht, die hij vandaag zoals die zich vertoont waarschijnlijk wel zou verwerpen. Het is een oude les van de kerkgeschiedenis dat wie zich in zijn onderwijs niet voldoende moeite geeft om Geest en Woord bij elkaar te houden of wie ruimte vraagt voor de Heilige Geest zonder voldoende binding aan het Woord, een beweging onttekent die niet meer in de hand te houden is.

Doop door onderdompeling

Het tragische van de groep meisjes is dat zij onwetend heidens gedachten goed terugbrengen in de kerk onder een nieuwe Christelijke naam. Behalve de genoemde bezetenheid is er nog de zaak van de doop in de rivier. We hebben hier weer te maken met een specialité van vele opwekkingsbewegingen waar doop door onderdompeling heilsnoodzakelijk wordt. In de zwart-afrikaanse versie komt er het magisch element bij. Het water geneest. Ziekte kan in het water achterblijven tesamen met de zonde, en wat je uit het water meeneemt is de Heilige Geest. Een secteleider van de overzijde van de rivier met wie we tot dusver geen contact hadden gehad, wist zich vaste voet onder ons te verwerven doordat de genoemde zwarte evangelist onze mensen met hem in contact bracht.

Deze magische wassing ligt elke zwartman van Afrika makkelijk in het gevoel. Hier zijn parallellen met heidense wassingen. Deze wassingen komen dikwijls voor. Wanneer iemand

gestorven is en de familie besmet met de dreiging van de dood, moet na een paar weken de dood worden afgewassen. Heidense motieven vinden nu hun weg naar de gemeente want doopte ook Johannes niet in de Jordaan? Deze doop wordt een verkeersbrug met eenrichtingsverkeer en een aambeeld waarop door de zwarte secteleiders onvermoeid geslagen wordt. Zeker de helft van de preken gaat over Johannes.

Het komt me voor dat het veelbetekend is dat het Avondmaal waarvoor geen heidense parallel aanwezig is, in deze kringen van geen belang wordt geacht. De zwarte Christelijke kerken hebben toch al de neiging om het Avondmaal heel wat lager te waarderen dan de Doop maar er begint toch — althans in onze kerkjes — het besef door te breken dat Christenen niet onverzoend samen de dood des Heren mogen gedenken, en dat wezenlijke ontheiliging van de tafel van de Here Jezus een gevaar is dat niet ver af is.

De papieren van de doop van Johannes staan dus hoog aangeschreven, zo hoog dat het groepje meisjes dat al door besprenkeling was gedoopt, zich stiekum door de Sionistenleider in de Umkomaas-rivier heeft laten dopen. Zij zijn nu rein en hebben de Geest. Wij staan er wat naast! Hier hebben we in eigen huis een stuk heidensmagische doopspraktijk dat exclusief de alleenrechten voor zich opeist. Hier is een zwarte variant van de geest van opwekkingsbewegingen waarmee we allemaal af en toe wel te maken hebben. In een vorig artikel heb ik er bij stilgestaan hoe het Bijbelgebruik in de kringen van deze broeders verschilt van de wijze waarop wij de Bijbel lezen. Wij denken in verbonden en bedelingen, ginds is een haast machinaal en tijdloos Bijbelgebruik. In nog sterker mate treft men dit Bijbelgebruik aan in de zwarte variant. Gesprekken over de heilshistorische plaats van de doop van Johannes leiden tot niets. Zodra een bepaalde tekst in het focus van de

groep of gemeenschap komt, ontvangt hij het gezag van de Geest onverschillig of het nu gaat om het eten van varkensvlees of het houden van de Sabbat, onverschillig waar het vers in de Bijbel voorkomt.

Niemand bij ons heeft bezwaar tegen doop door onderdompeling. Ik heb zelf wel door onderdompeling gedoopt. Maar wanneer doop door onderdompeling als onwrikbare eis wordt gesteld met minachting van de doop door besprenking, en dan magischheidens verstaan, weigeren wij hieraan mede te werken. Ik dacht dat het niet onvanpas was hier aan Paulus te denken die weigerde Titus te besnijden.

En nu?

Uit het als illustratie bedoelde verhaal over dat groepje meisjes kunnen we in de eerste plaats afleiden hoe geen zendingsveld ter wereld door moeilijke taal of andere cultuur gevrijwaard zou zijn van bedenkelijke tendenzen die door de Christenwereld trekken. We hebben genoemd de menselijke onttakeling als kenmerk van de Geest, een zekere hantering van de Bijbel en de altijd weer actuele verhouding van Woord en Geest. Behalve dat in de zwart-afrikaanse versie van opwekkingsbewegingen de bedenkelijk tendenzen feller oplichten en in verveelvoudigde scherpte naar voren komen, treffen we hier ook duidelijk heidensmagische motieven aan die gemakkelijk een brug kunnen worden waarover de gemeente van de Here Jezus weer terugvalt in het heidendom. Vandaar dat na heel veel overleg en gepraat met de betreffende meisjes hun gevraagd is zich te bekeren in een allerlaatst appél. Zoniet, dan worden ze gerekend als niet meer tot de gemeente van de Here Christus te behoren.

Verder kan het verhaal over die meisjes ons leren dat een zendeling zich altijd er van bewust moet zijn tot wie

(vervolg op pag. 84 - onderaan)

Jaarvergadering „Opbouw“

Wilt U even noteren:

Datum:	18 maart 1978, 10.00 uur.
Plaats:	Jeruzalemkerk, Utrecht.
Thema:	De Charismatische Beweging.
Spreker:	Ds H. Smit van Barendrecht.
Koffie en broodjes:	worden U graag aangeboden.
Kleine kinderen:	Crèche beschikbaar.

De kerk is als volgt te bereiken:

Vanaf het Centraal Station met buslijn 9, uitstappen bij winkelcentrum „De Gaard“. Met de auto vanuit de richting Den Haag volgt U bij het verkeerspunt Oude Rijn de richting Utrecht, vervolgens kiest U de afslag Hilversum-Utrecht, dan volgt U de richting Hilversum en even later de richting Hilversum-De Bilt; dan neemt U de afslag De Bilt; onderaan deze afslag gaat U linksaf, bij de rotonde gaat U rechtdoor en over het spoor bij de eerste verkeerslichten rechtsaf.

Komt U uit de richting Zeist, dan gaat U bij de „Berekuil“ rechtsaf de Sartreweg op tot de eerstvolgende rotonde; hier gaat U linksom en na het spoor bij de eerste verkeerslichten rechtsaf.

D. W. L. MILO — DALMALLY

BOOM DES LEVENS

lied 184

In de weken, waarin we ons meer dan anders met het lijden van onze Heiland bezig houden, vraagt een lied onze aandacht. Talloze liederen zijn aan „de lijdenstijd” gewijd. Hierin is liefde tot de Heiland uitgedrukt, ook eerbied, medelijden of dankbaarheid. Vaak ook is getracht aan het lijden van Christus deel te krijgen, door het lijden in te voelen. En heel vaak was de dichter meer met zichzelf dan met de Heiland bezig.

Maar het lied waarvoor we nu uw aandacht vragen is een modern kerklied: dat het hedendaagse christelijk geloof onder woorden tracht te brengen. Het moderne kerklied kan zeer dicht bij de Schrift staan. In plaats van het lijden van onze Heiland te bewonderen, of te herbeleven, of te imiteren — wil dit lied de Heiland zelf bezingen, wiens arbeid goede vruchten heeft voortgebracht.

De dichter is ds W. Barnard, van Rozendaal, alias Guillaume van der Graft. Hij is geboren in 1920, schreef diverse dichtbundels, essays, boeken (De Tale Kanaäns), gaf de eerste stoot tot een vernieuwing van het Nederlandse kerklied door zijn Nocturnes in de Amsterdamse Maranathakerk vijf en twintig jaar geleden, kreeg in Utrecht een ere-doctoraat en is secretaris van de prof. G. v. d. Leeuw-Stichting, die zich bezint op de liturgie. Aan het Liedboek voor de Kerken leverde hij niet minder dan 76 gezangen, terwijl hij bij 38 psalmberijmingen betrokken was. Dat is een aandeel, zoals buiten Jan Wit niemand heeft bijgedragen.

De componist van het lied is Ignace de Sutter, leraar schoolmuziek te St Nikolaas, hoogleraar aan het Lemmens-instituut te Leuven, bekend componist van

kerklieken. De melodie is in de aeolische toonreeks gecomponeerd; een mineur-toonsoort met slechts zeven toontrappen, geen verhogingen, twee notenwaarden, simpel en zangerig als een psalmwijs.

Lied 184 is een refreinvers. Elk couplet loopt uit op een bede, een kyrie. U kent immers het woord kyrie? Al is het maar van het kerstlied Nu sijt wellevende, dat eindigt met Kyrieleis, Heer erbarm U onzer. En denk nu niet, dat het kyrie een monopolie van de katholieke mis betekent — al komt het ook daar als een onderdeel in voor. Wist u dat Calvijn, wanneer hij op zondagmorgen de woorden des verbonds in de kerk van Genève voorlas, na ieder gebod het Kyrie liet zingen? Welnu, zo geeft ook dit lied na elk couplet ons gebod: *Kyrie eleison, wees met ons begaan / doe ons weer herrijzen uit de dood vandaan.*

Met de boom des levens
wegend op zijn rug
droeg de Here Jezus
Gode goede vrucht.

Laten wij dan bidden
in dit aardse dal,
dat de lieve vrede
ons bewaren zal.

Daar hebt u de boom des levens. Maar als u aan het paradijs hebt gedacht, of aan Salomo, of aan de Apocalyps — hier wordt met de boom des levens het kruishout bedoeld! Schijnbaar in strijd met de realiteit. De Heiland sprak eens van dood hout en van levend hout — en Hij bedoelde me het levende hout waarlijk het kruishout niet. Maar als u even doordenkt verstaat u: dat juist het kruishout ons *leven* heeft gebracht; dat door het kruis aan ons vergeving van zonden en opstanding tot een nieuw leven is geschonken.

Toen de Heiland zijn kruis op de rug droeg heeft het Hem zwaar gewogen. Hij heeft er aan getild. Hij moet er onder bezweken zijn — Hij was ook waarlijk mens, nietwaar? Johannes zegt, dat Jezus zelf zijn kruis droeg — maar de andere evangelisten vertellen, dat een Simon van Cyrene het kruis (verder) gedragen heeft. Niet „voor Hem”, maar „achter Hem”, zegt Lucas.

En kijk, het kruis werd tot een boom des levens, die rijke vruchten heeft geleverd. Vrede op aarde, voor alle mensen van Gods welbehagen. Bidt dat die vrede blijve. Niet wij bewaren de vrede, maar de vrede bewaart ons. Bidt daarom voor de vrede van Jerusalem. Er is nergens zo veel onvrede als onder de inwoners van Jerusalem. Maar zalig zijn de vredestiters.

Vervolg van pag. 83

ZENDING EN OPWEKKINGSBEWEGING

zijn prediking uitgaat. Het Woord is geen tijdloze of plaatsloze boodschap. Het wordt aangehoord en verstaan door mensen die er eeuwenoude religieuze opvattingen op na houden, en niet bereid zijn deze zomaar prijs te geven. De boodschap van de zending wordt verstaan en opgevangen in aloude denkbeelden die de hoorder heeft over God en leven en dood. Ook de heiden die zich bekeert tot de levende God en Zijn zoon Jezus Christus uit de hemel verwacht, is niet een-twee-drie bevrijd van zijn heidens gedachtenpatroon. De Heilige Geest ontmenselijkt ons namelijk niet. Als predikers in een animistische wereld dienen we goed door te hebben hoe een heiden denkt ten aanzien van magie en levenskracht. De jonge gelovige heeft de doop zomaar verstaan en geplaatst in zijn heidense analogie van magische wassing, en de onpersoonlijke levenskracht wordt de Heilige Geest. De notitie van G. C. Oosthuizen al eerder weergegeven, dat de zwart-afrikaanse versie van de Pinksterbewegingen de typische vorm van

Christelijke levensuitdrukking in Afrika dreigt te worden, make de prediker dubbel voorzichtig. Wie hier niet op zijn Bijbelse quivive is, kan licht een beweging ontketenen die in korte tijd onherkenbaar verandert en als gruwelijke ketterij eindigt of in het heidendom terugzakt. Het heidendom staat klaar om het Christelijk geloof te vernietigen samen met oude ketterijen. En de Christelijke gemeente worde onophoudelijk opgewekt om te leven door de Geest die in de gemeente van de Here Jezus Christus is uitgestort, nu al lang geleden, en te vertonen de vrucht van de Geest naar Galaten 5.

ONTMOETINGS-DAG - 1978

IJsselhal - Zwolle

D.V. zaterdag 22 april 1978

Aan de kerkeraden
zijn intussen exemplaren van
de brief-met-brede-informatie
verzonden.

Willen de kontaktpersonen
tijdig (voor 1 april)
hun gegevens insturen aan de
fam. D. Mak,
Tesselschadestraat 23, Zwolle
tel. 05200-35074

C. VEENHOF — KAMPEN

Over oorlog en vrede (2)

Waarom was de wereld verbaasd?

Dezer dagen heb ik nog eens in het magistrale werk van William L. Shirer „Opkomst en ondergang van het Derde Rijk” (twee delen, 1300 pag., compres gedrukt!) nagelezen hoe Adolf Hitler na zijn machtsverovering in 1933 de grote wereldoorlog voorbereidde.

Ik heb er een ellendige dag door beleefd. Opnieuw gingen voor mij al die afschuwelijke gebeurtenissen leven die ik als, jonge, politiek hevig geïnteresseerde, man in de jaren dertig heb meegemaakt en die mij toen al slapeloze nachten bezorgden.

Ik was tamelijk goed op de hoogte van wat er in Duitsland plaats vond. Schilder had mij veel verteld en geschreven van wat hij tijdens zijn studie in Erlangen beleefde. En ik had „goede” duitse vrienden van wie ik veel hoorde. En bovenal: ik wist goed wat Hitler in zijn „Mein Kampf” had geschreven.

Uit de meeste kranten werd je niet

veel wijzer! Die deden net als momenteel de meeste Nederlandse massamedia ten opzichte van Sowjet-Rusland doen! Dat wil zeggen: ze gaven wel eens een bericht over een spectaculair gebeuren in Duitsland. Heel erg voorzichtig overigens. Maar wat vóór alles nodig was: het versterken van de geestelijke weerbaarheid van het volk door het vertellen van de *waarheid*, de *volle* waarheid, de beslissende *feiten* ten aanzien van wat de leiders beoogden, dat deden ze niet. Net zo min — het zij nog eens gezegd — als de massamedia dat nu doen ten opzichte van het „communisme *wereld*stelsel”. (Deze term is van de communisten zelf!)

Het klinkt misschien eigenwijs, maar het is de waarheid: sinds ik wist wat Hitler in „Mein Kampf” had geschreven wist ik dat hij met alle middelen op oorlog aanstuurde. En naarmate ik las over de steeds toenemende wapenpening van „Das dritte Reich”, van de brutale, gedurfde acties van Hitler, en de ongelofelijke lamlendigheid, onnozelheid, lafheid en het verraad

Want de aarde vraagt ons
om het zaad des doods,
maar de hemel draagt ons
op de adem Gods.

Laten wij God loven,
leven van het licht,
onze val te boven
in een evenwicht.

De boom des levens, op de rug van de Heiland drukkend, werd voor hem een dodelijk werktuig. Hij ging er aan onder. Zoals zaad in de aarde valt om te sterven. Want zal het zaad vruchten geven, dan moet het sterven. Zo moest de Heiland sterven. Maar toen zijn lichaam tot een schuldoffer was geofferd, heeft Hij vruchten gezien, zoals Jesaja had geprofeteerd. En de Prediker had al gewezen op de breuk bij onze dood: het stof keert tot de aarde weer, waaruit het genomen is — de Geest keert tot God weer, die hem gegeven heeft. De adem Gods, in Adam's neus geblazen, is de van God geschonken geest. We sterven niet als beesten, dank zij onze Heiland.

Loven is een variant van leven. Er bestaat een minimum aan leven, dat vergeten heet. Maar uit de overvloed van ons leven gaan wij *lóven*, onze liefde aan God uitzingen. Want leven uit de Levensbron... nu, dat is wat anders dan vegeteren. Wie zou niet zingen van geluk, als hij beseft: uit een doodsmak het leven te hebben teruggekregen? In de eerste Adam zijn wij in een afgrond gevallen. In de tweede Adam zijn we opgetrokken, gered, hersteld, overeind gezet; wij steken het hoofd omhoog in herstelde verhoudingen.

Want de aarde jaagt ons
naar de diepte toe,
maar de hemel draagt ons,
liefde wordt niet moe.

Het is als een herhaling van vers 3. Maar het is meer. Wat van de aarde en uit de aarde is, gaat onder in de aarde. Paulus zegt, dat Christus' vijanden aardse dingen bedenken en dat is niet best. Jacobus zegt dat zij, die onvrede stichten, aards, natuurlijk, ja duivels zijn. — Maar wat uit de hemel is geboren gaat nooit verloren. Gods barmhartigheid draagt ons, als een adelaar die zijn jongen leert vliegen. Leert ons onze vleugels uit te slaan.

Met de boom des levens
doodzwaar op zijn rug
droeg de Here Jezus
Gode goede vrucht.

Het schijnt weer een herhaling, nu van vers 1. Dat hiermee een kring gesloten is, is een dichtersgeheim. Ook een dichtersteken is de kleine variant. In het eerste vers stond „wegend” op zijn rug; de Heiland heeft er aan getild. Hij is er aan bezweken. De boom was niet slechts loodzwaar — hij was dood-zwaar. Voelt u het gewicht mee? Draag dan vrolijk uw kruis. Achter Hem aan, als Simon van Cyrene.

—o—

Nog even een opmerking over die boom des levens.

De levensboom, dat is eigenlijk de *thya occidentalis*, de altijd groene boom in parken en op begraafplaatsen. Maar de levensboom is veel meer dan dat. Sedert onheugelijke tijden gebruikte de mens de altijd groene levensboom als symbool van het leven, het huwelijk, de geboorten, de vruchten, het blijven-bestaan in de geslachten. Al deze dingen werden symbolisch in één schema weergegeven, dat vaak boven de voordeur werd aangebracht. Vroeger gebeeldhouwd in eikenhout, later in gietijzer. Het was een huwelijksgevenk. Als u goed kijkt ziet u de stam, opreizend uit een machtig wortelgestel, op volwassen hoogte de moederschoot doorgaande, uitlopen tot drie generaties van takken, bloesems en vruchten. Het is een heidens teken van mensen, die zeggen: mijn huis zal eeuwig staan, van kind tot kind gedurig overgaan.

Maar ook de Bijbel kent de boom des levens. De vruchten ervan zouden de paradijsbewoners in eeuwigheid hebben doen leven. En Salomo sprak van de wijsheid van God: een levensboom; wie er zich aan vasthoudt zal gelukkig zijn. Hij sprak ook van zachte antwoorden, van verstandige taal, van genezende woorden: ook dát is een boom des levens, zei hij.

Geen wonder dat in de Openbaringen opnieuw de levensboom ter sprake komt: wie gewassen is in het bloed van het Lam zal recht hebben op die levensboom. Wie overwint op de Boze zal eten van de boom des levens — dezelfde, die ook in het paradijs stond. Van Genesis 2 tot Openbaringen 22 is de Bijbel vol over de boom des levens.

Wat heidenen van verre hebben geroken wordt aan christenen uitgereikt. Gratis. Dat alles zit in Lied 184 van het Liedboek voor de Kerken. Dat is het kruis.

van, met name Engeland en Frankrijk, beleefde, werd die overtuiging steeds sterker.

En nu las ik van dat alles weer — met diens enorm vele achtergrondinformatie — bij William Shirer.

★ ★ ★

Wat had Hitler o.a. in zijn „*Mein Kampf*” gezegd?

In de eerste plaats dat afgerekend moest worden met Frankrijk „de meedogenloze doodsvijand van het Duitse volk”. De Fransen zouden altijd streven naar „een verdeeld en machteloos Duitsland, een verzameling kleine staatjes”. Dit was zo vanzelfsprekend, aldus „der Führer”, „dat ik zelf niets anders zou kunnen en willen handelen als Clemenceau, wanneer ik een Fransman was.” (Clemenceau was namelijk een doodsvijand van Duitsland. Met een pathologische haat tegen de „Boches”, de Duitsers, aanvaardde hij in 1917 de regering met als enig doel: de totale vernietiging van Duitsland. Hij was ook de inspirator van het voor Duitsland moordende vredesdictaat van Versailles.) Er moest volgens Hitler „een definitieve afrekening met Frankrijk komen... een laatste, beslissende strijd en pas dan zullen wij een eind kunnen maken aan de eeuwige en in wezen zinloze strijd tussen ons en Frankrijk, vooropgesteld natuurlijk, dat Duitsland de vernietiging van Frankrijk in derdaad *slechts beschouwt*

als een middel dat het later in staat zal stellen ons volk elders expansiemogelijkheden te geven.”

Ja, dat staat er echt: de „vernietiging” van Frankrijk is absoluut noodzakelijk, maar alleen als „middel” om het „groot Germaanse rijk” elders door expansie te verwerklijken! En wáár dan?

Niet zoals die stomme Hohenzollerns hadden gedaan in Afrika, in Kameroen! Neen, in Europa. En dan in het gebied van het rijk van het minderwaardige ras der slaven: in Rusland. Op de man af, openlijk en brutaal verklaarde hij: Duitsland moet zich in Oostelijke richting uitbreiden — grotendeels ten koste van Rusland!

Op de voor de hand liggende opmerking dat het grondgebied van Europa reeds verdeeld was reageerde Hitler in zijn boek met de cynische uitspraak: Zeker, „maar de natuur heeft deze bodem niet voorbestemd voor een bepaald volk of ras, deze bodem is er voor het volk dat de kracht bezit zich ervan meester te maken... En als degenen die deze grond nu bezitten daartegen bezwaar maken? Dan, aldus Hitler, „treedt de wet van het zelfbehoud in werking en wat na vriendschappelijke onderhandelingen wordt geweigerd kan met de vuist worden genomen.”

Het veroveren van vreemd grondgebied, zo vervolgt Hitler, in een scherpe kritiek op de vooroorlogse duitse buitenlandse politiek, „was slechts mogelijk in het Oosten... Indien men

in Europa land begeerde, dan konden dat alleen veroveren ten koste van Rusland en dit betekende dat het nieuwe Rijk in de voestappen moest treden van de Teutoonse ridders, die door middel van het Duitse zwaard eens grond voor de Duitse ploeg en dagelijks brood voor het volk hadden veroverd.”

★ ★ ★

Telkens komt Hitler op dit thema terug. In het tweede deel van „*Mein Kampf*” leest men het volgende: „Een volk kan slechts vrij leven als het over voldoende grondgebied beschikt... Zonder rekening te houden met „tradities” en vooroordelen moet ze (de nationaal-socialistische beweging) de moed vinden om ons volk te verenigen en alle krachten te benutten om voort te schrijven langs de weg die het volk van zijn tegenwoordige beperkte levensruimte (Lebensraum!) naar nieuw land en nieuwe grond zal brengen... De nationaal-socialistische beweging moet ernaar streven de wanverhouding tussen onze bevolking en ons grondgebied te corrigeren — en dit gebied zien als een voedingsbron, als een basis voor machtspolitiek... Wij moeten vasthouden aan ons doel... voor het Duitse volk het gebied en de grond te veroveren waarop het recht heeft...”

Op hoeveel land heeft het Duitse volk dan recht?, vraagt Hitler. De bourgeoisie, zo reageert hij minach-

tend, „die geen enkel creatief politiek idee voor de toekomst bezit” dringt nog altijd aan op het herstellen van de Duitse grenzen uit 1914. Maar — „de eis de grenzen van 1914 te herstellen is een politieke blunder van zulk formaat, dat men het bijna een misdaad zou kunnen noemen. Geheel afgezien van het feit dat de rijks-grenzen van 1914 allesbehalve logisch waren. In werkelijkheid waren ze noch volledig in die zin dat ze alle personen van Duitse nationaliteit omvatten, noch zinvol vanuit de geomilitaire noodzaak. Ze waren niet het resultaat van weloverwogen politieke acties; het waren toevallige grenzen van een fase van een militaire strijd die nog niet was afgesloten... Met evenveel recht zou men een ander jaartal uit de Duitse geschiedenis als voorbeeld kunnen kiezen en dat het herstel van de toestand in die periode het doel was van de buitenlandse politiek.”

Hitler zou als voorbeeld het liefst het jaar kiezen dat zes eeuwen terug lag, toen de Duitsers de Slaven in het Oosten teruggedreven. Die beweging in oostelijke richting moest worden voortgezet. „Tegenwoordig tellen wij tachtig miljoen Duitsers in Europa!

De buitenlandse politiek zal pas als juist worden erkend, wanneer er na nauwelijks honderd jaar tweehonderdvijftig miljoen Duitsers in dit werelddeel leven.” En dan allemaal binnen de grenzen van het nieuwe, uitgebreide rijk!

ONTMOETINGS DAG - 1978

IJsselhal - Zwolle

Zaterdag 22 april 1978 D.V.
Aanvang 10.30 uurThema van de dag:
LEVEN IN DE EINDTIJD

Natuurlijk zullen bepaalde volken plaats moeten maken voor zoveel Duitsers. Maar welke volken? Hitler beantwoordt deze vraag aldus: „En daarom hervatten wij nationaal-socialisten... nu het werk dat zes eeuwen geleden is gestaakt. We maken een eind aan de eeuwige beweging in zuidelijke en westelijke richting en wenden de blik naar het Oosten. *Indien wij in onze tijd over grondgebied in Europa spreken dan denken wij in de eerste instantie aan Rusland en zijn aangrenzende vazalstaten.*” (cursief van Hitler!) Dat wil zeggen: Oekraïne, Estland, Letland, Lithauen, Polen, Bessarabië enz. Maar vóór alles Oostenrijk — waarvan Hitler in de eerste alinea van zijn boek schreef, dat „wij” de aansluiting van Oostenrijk aan Duitsland „ons leven lang met alle middelen moeten bevorderen” — en Tsjechoslowakije. Want wie meester is van dat land beheerst heel Europa. Zelfs gingen Hitlers aspiraties nog verder. Op de laatste pagina van „*Mein Kampf*” sprak hij ervan dat zijn boek in de eerste plaats een schets wilde geven van de toekomstige Duitse staat en van de methodes waarvan deze zich moest bedienen om eens „de aarde te beheersen”. De machtige stappen in het Oosten konden volgens Hitler bij de ineenstorting van Rusland gemakkelijk worden geannexeerd zonder dat dit veel Duits bloed behoefde te kosten!

★ ★ ★

Dit alles schreef Hitler in een boek dat vooral na zijn „machtsovername” in 1933 in ongekende hoeveelheden verspreid werd.

Ik kan mij niet herinneren dat in kranten of via de radio in de jaren dertig de boven opgenomen rauwe eerlijke citaten werden doorgegeven.

De mensen moesten niet angstig gemaakt worden!

En men mocht geen „oorlogsophitser” zijn.

En Hitler sprak er toch nu telkens van dat het hem echt om vrede te doen was.

Er waren er niet veel die deze uitspraken kenden en ernstig namen. Ik las eens dat er van de naar Londen uitgeweken regering maar twee Hitlers nazi-boek kenden — Koningin Wilhelmina en Gerbrandy!

Na een overzicht gegeven te hebben van Hitlers ideeën schrijft William Shirer:

„Kan iemand beweren dat deze blauwdruk niet helder en scherp omlijnd is? Frankrijk moest worden vernietigd maar dit is van secundair belang, vergeleken bij de Duitse expansie in oostelijke richting. Eerst zal men de hoofdzakelijk door Duitsers

bewoonde gebieden in het oosten bezetten. Welke landen zijn dat? Oostenrijk natuurlijk, het Sudetenland in Tsjecho-slowakije en het oostelijk deel van Polen met inbegrip van Danzig. Daarna Rusland zelf. Waarom was de wereld dan zo verbaasd toen Hitler nadat hij enkele jaren rijkskanselier was geweest deze doelstellingen probeerde te verwezenlijken?”

Ja, waarom was de wereld verbaasd? Wel vooral omdat de pers haar plicht verzuimde door niet rusteloos te waarschuwen en de massa geestelijk weerbaar te maken.

En vooral omdat de allereerst bij dit alles betrokken regeringen ook haar plicht niet deden, maar besluiteloos, laf en verradend toekeken hoe de „jakhals” Mussolini en het „wangedrocht” Hitler (de bijgevoegde ertitels zijn van minister Gerbrandy) logen en moordden en miljoenen in de diepste ellende stortten.

boekbespreking

Pilaar en Kandelaar

Aspecten van het kerkelijk leven.
Onder redactie van Ir. J. v. d. Graaf.

Uitg. Ton Bolland, A'dam 1977.

Alweer een boek over verschillende aspecten van het kerk-zijn. Toen ik het inkeek, dacht ik: krijgen we niet teveel van het goede? Maar na lezing verdween die vraag. In de eerste plaats schrijft in Reformatorisch Nederland ieder in hoofdzaak voor eigen publiek, in dit geval de Gereformeerde Bond. En verder wijst de redacteur in het Ten Geleide terecht op de dynamiek van de tijd. „Mag er ten principale met betrekking tot onderwerpen als Kerk en Woord Gods, Kerk en Belijdenis weinig of niets gewijzigd zijn, zodra het gaat om de actualisering blijken de stukken op het schakbord verschoven”.

In een verzamelbundel hoor je verschillende stemmen, die soms sterk verschillende accenten leggen, om niet te zeggen: elkaar bepaald tegenspreken. Maar dit spoort wel aan tot nadenken. In dit verband noem ik het sterk polemische artikel van ds C. den Boer onder de titel „Belijdende Kerk met een belijdenis” en daartegenover het belangrijke stuk van ds L. v. Nieuwpoort over „De toekomstverwachting van de Christelijke Gemeente”. Terwijl de eerstgenoemde auteur de gereformeerde belijdenisgeschriften overmatig prijst en zelfs stelt, dat onze belijdenisgeschriften niet tijdgebonden zijn (blz. 24), ziet ds Nieuwpoort het als betreurenswaardig, dat de gereformeerde theologie geen uitgewerkte eschatologie („leer aangaande de laatste dingen”) kent. Hij citeert o.m. Da Costa, die meende dat de opstellers van de belijdenisgeschriften weinig of geen gewicht aan de eschatologie hebben toegekend. (blz. 194).

Het zou te veel ruimte vergen iedere bijdrage breed te bespreken. Daarom volsta ik met enkele aanduidingen van aspecten in deze bundel, die mijn aandacht boeiden.

Dat de waardering van de zogenaamde Nadere Reformatie ook bij onze broe-

ders van de Gereformeerde Bond niet onverdeeld positief is blijkt uit de interessante bijdrage van drs Exalto. Hij erkent, dat er aan de beweging heel wat kwalijke kanten geweest zijn (blz. 37). Toch wil hij het positieve ervan naar voren brengen. Dat doet sympathiek aan. Toch kan ik niet inzien hoe de viering van de zondag, die van de morgen tot de avond doorgebracht moest worden in gebeden en heilige overdenkingen, alleen onderbroken door een kerkgang vóór de middag en een kerkgang na de middag en een paar maaltijden, waarbij uit de Schrift gelezen en gezongen werd, door de schrijver in verband gebracht kan worden met het zachte juk en de lichte last, waar de Here Jezus van sprak (blz. 39).

Goede opmerkingen over Kerk en Ambt maakt ds Geluk. De door hem aangesneden zaken zijn ook voor ons actueel. Als hij spreekt over de vrouw in het ambt wijst de auteur op de Schriftbeschouwing. Dat wie moderne, vrijzinnige visies op de Schrift afwijst, ook de vrouw in het ambt niet zal kunnen aanvaarden (blz. 60), schijnt mij iets te generaliserend gesteld. Waarmee ik ook het tegendeel niet bepleit; de zaak vraagt zorgvuldige studie.

Met grote kennis van zaken schrijft ds Romein over Kerk en diakonale roeping. Aanbevolen voor diakenen, maar niet alleen voor hen!

Een evenwichtig en doordacht artikel van Prof. Graafland over de plaats van Israël in de Bijbel is een juweel in dit boek. De hoogleraar wijst in zijn conclusie twee klippen aan. Prof. Berkouwer meent dat alle profetie in het Nieuwe Testament wijst op wat zich in het heden afspeelde; Hal Lindsey weet de toekomst in kaart te brengen. Beide extreme opvattingen zijn af te wijzen.

Over de medisch-ethische spanningen van onze tijd geeft het predikant-artsen-echtpaar Hoek-van Kooten een goede bijdrage.

Je kunt bij een verzameling artikelen als dit boek biedt altijd zeggen: ik heb iets gemist. Ir. Van der Graaf zegt in zijn inleidend woord op blz. 5: „Ten aanzien van de Heilige Doop b.v. kregen we de laatste jaren méér en méér te maken met volwassenendoop”. Inderdaad. In allerlei kerken komen jongeren met vragen voor de dag op dit punt. Ook met vragen naar de verbinding tussen het doen van openbare geloofsbelijdenis en de toelating tot het Avondmaal. Bijdragen over Kerk en Doop, Kerk en Maaltijd des Heren zouden velen kunnen helpen. Maar ze ontbreken in deze bundel.

Dat neemt niet weg dat ik het boek graag aanbeveel.

De Gereformeerde Bond binnen de Hervormde Kerk is in de verwarring van onze tijd een belangrijke stabiele factor. Het is naar het mij voorkomt van belang dat wij deze broeders en zusters niet uit het oog verliezen. Wij kennen contacten met Christelijke Gereformeerden; er zijn stemmen die een samenspreking met de Vrijgemaakte Kerken binnen verband bepleiten en het zal gezien de historie en de plaats van de „Bond” binnen de Hervormde Kerk wel veel moeilijker zijn tot toenadering tussen ons en deze Gereformeerde belijders te komen. Maar wat kerkelijk niet lukt, dat kunnen we wel persoonlijk doen. Bij hen, die Afscheiding, Doleantie en Vrijmaking gemist hebben, zijn er toch velen, die in hun prediking en hun visie op actuele vragen heel dicht bij ons staan. Als U daar aan twijfelt, zult U het constateren wanneer U dit, ondanks wat te veel drukfouten, fraai uitgegeven verzamelwerk koopt en leest.

L. W. G. Blokhuis, Schiedam

Teruggekeerd van een rondreis langs de verschillende kindertehuizen in India willen wij u graag laten meeleven met enkele van onze ervaringen.

Zo gauw je in India aankomt hoor je van de verschrikkelijke ramp die het land heeft getroffen door de cycloon, die heeft gewoed in de staten Andhra Pradesh en Tamil Nadu. In Tamil Nadu zijn we zelf in het rampgebied geweest. Het meeste was daar al weer hersteld en ook waren er niet veel doden gevallen doordat de mensen gewaarschuwd waren dat deze storm zou komen. Je zag nog wat verwoeste huizen en omgevallen bomen, maar er was voldoende hulp gekomen om de schade te repareren.

Anders was dat in Andhra Pradesh. Hier waren de mensen niet voorbereid en de kranten in India stonden er vol van dat de hulp zo laat was gekomen. Na een week pas werden de slachtoffers begraven en kwam er hulp voor de mensen die het nodig hadden. Veel hulporganisaties doen daar nu goed werk.

Op een andere manier zijn ook wij in de gelegenheid gekomen daar hulp te bieden. Toen wij in het noorden rondreisden en de kindertehuizen bezochten van Bal Vikas Kendra kwamen we in aanraking met een Indiaas echtpaar, dat daar werkte, maar oorspronkelijk uit Andhra Pradesh kwam. Zij had van haar familie bericht gekregen dat ze alles hadden verloren en nu wilde dit echtpaar beslist terug om daar te gaan helpen. Ze wilden graag met een tehuis beginnen voor kinderen die hun ouders tijdens de ramp waren kwijtgeraakt. Zij zeiden, dat er voor de eerste tijd na een ramp altijd hulp genoeg was, maar dat dit na een tijdje ophoudt en deze kinderen zouden heel lang geholpen moeten worden. Aangesproken werd dat zij, binnen de organisatie van Bal Vikas Kendra, waarvan al vier kindertehuizen financieel van ons afhankelijk zijn, met een kindertehuis voor 50 kinderen in de plaats Guntur zouden beginnen. Ze schreven ons nu: „We hebben 61 kinderen. Ik weet wel dat u hulp beloofde voor maar 50 kinderen, maar het is zo moeilijk om nee te zeggen. De kinderen zien er zo aandoenlijk uit en ze hebben zo hard hulp nodig. Ik moest er al zo veel wegzenden, omdat er geen plaats voor was.”

Op het ogenblik wordt er een huis gehuurd en deze 61 kinderen zijn opgenomen. We ontvingen echter nog geen foto's en verdere informatie. Helpt u ons, zodat wij meer ruimte kunnen maken voor meer kinderen!

We waren dankbaar dat sinds ons laatste bezoek ruim twee jaar geleden er zo veel nieuwe huizen waren bijgekomen en voor de verschillende nieuwe gebouwen, die werden gekocht of gebouwd: bij The Children's Home stond een prachtige grote nieuwe school van 8 klassen met een gymnastieklokaal, een kleine bibliotheek, een aparte kamer voor het Hoofd en met opslagruimte voor boeken en ander materiaal. Voor Bal Vikas Kendra waren er twee nieuwe huizen gekocht nabij de stad Dehra Dun. De Berhel Fellowship had twee prachtige huizen in de

Rampgebied India

betaald en als de vrouwen hard werken halen ze 2 Rupees of zestig cent per dag. Dit is te vergelijken met ongeveer twee gulden per dag hier.

Steeds weer als je India bezoekt raak je onder de indruk van deze grote armoede. Maar ook steeds weer zie je hoe goed de kinderen worden opgevangen in de kindertehuizen. Nu bijvoorbeeld bracht iemand een jongetje van vijf jaar naar Bethel. Hij had hem gevonden toen de jongen was neergevallen omdat hij een te grote vracht hout had gesjouwd. Hij deed dit om wat geld te verdienen. Hij vertelde dat zijn vader in de gevangenis zat, omdat hij zijn moeder had vermoord. De jongen was helemaal alleen en omdat

hij zo'n honger had was hij hout gaan sjouwen om iets te verdienen. Maar dit was veel te zwaar voor zo'n klein kind. Toen hij in het kindertehuis kwam was hij eerst erg schuw, maar hij ging met een van de verzorgsters mee om zich te laten wassen. De volgende dag zag je hem tussen de andere kinderen, maar hij kwam nog niet naar ons toe en speelde ook nog niet goed mee. De tweede dag was dat al veranderd en stormde hij op ons toe en hij was niet meer van de andere kinderen te onderscheiden. Zo gaat het steeds. De kinderen voelen zich gauw thuis.

Als algemene indruk hebben wij van deze reis overgehouden: een onvoorstelbare

armoede, een groot aantal kinderen dat zich thuis voelt in de kindertehuizen, heel veel kinderen die nog geholpen moeten worden en heel veel gebouwen die er zullen moeten komen om dit mogelijk te maken.

Hiervoor vragen wij ook nu weer uw hulp. De HERE moge het u vergelden.

Stichting Redt Een Kind

Secretariaat: Dr Guépinlaan 23, Ommeren (Betuwe). Tel. 03443-2079, b.g.g. 03449-1659.

Postgiro: 1599333 t.n.v. Stichting Redt Een Kind te Zwolle.

Kledingadres: Hortensiastraat 79, Zwolle.

stad Madras gekocht, één voor jongens en dat was al in gebruik en één voor meisjes. Daaraan moest nog het een en ander vertimmerd worden. In Kovilpatti in het zuiden had Bethel een heel complex huizen aangekocht. Daar had een dokter in gewoond, die een ziekenhuisje had bij het huis dat hij bewoonde. In Palayamkottai werden twee maal vier huizen op een rij aangekocht. Door het uitbreken van enige muren kan hier een mooi jongenshuis van gemaakt worden. In Danishpet waren er verschillende nieuwe gebouwen, o.a. een huis voor de kleine jongens. Een nieuwe school kon daar door ons geopend worden. Deze was nog niet helemaal klaar, maar enkele klassen werden al gebruikt. Verder was er in Danishpet een grote bus, die gebruikt wordt voor het vervoeren van de Nederlandse voedselhulp naar de verschillende Bethel-huizen, maar ook voor uitstapjes met de kinderen.

Wij waren blij met al dit nieuwe, maar ook met al de kinderen die wij zagen. Herinnert u zich de groep van 56 ondervoede kinderen, die wij verleden keer naar Bethel hadden gebracht? U zou deze kinderen niet meer herkennen. Ze zijn nu eerder te dik dan te mager, ze groeien ca. 2½ cm per half jaar, maar de meesten zijn nog steeds te klein voor hun leeftijd. Het merendeel doet nu normaal mee met de andere kinderen.

Wij zijn opnieuw diep onder de indruk gekomen van de grote armoede. We hebben verschillende vluchtelingenkampen bezocht en de mensen zijn daar zo arm! Ze brengen allemaal hun kinderen naar je toe en vragen of ze naar een kindertehuis kunnen. Allemaal kinderen met dikke hongerbuikjes. We zijn in de sloppenwijken geweest, omdat verschillende kinderen daar vandaan komen. Ook hier komen de mensen vragen om hun kinderen op te nemen. Wij zijn met enige kinderen, waarvan de ouders in een lepra-hospitaal waren, naar deze ouders toegegaan. Toen we voor dat hospitaal stonden met onze bus, begonnen alle kinderen te huilen. Ze wilden wel hun ouders zien, maar ze waren bang dat ze daar weer zouden moeten blijven. Wij zijn op bezoek geweest in heel arme hutjes. De mensen die daar wonen hebben helemaal niets, ze verdienen vaak niet meer dan dertig cent per dag en daarvan moeten ze met een gezin leven. De vadders die ze aan hebben zijn de enige kleren die ze hebben. Wij hebben een luciferfabriek bekeken en kwamen geschokt daar uit: kinderen van zes jaar werken daar en vullen de doosjes met een bepaald aantal lucifers. De vrouwen en mannen die daar werken doen de hele dag hetzelfde. Ze beginnen om 8 uur 's morgens en blijven tot 6 uur 's avonds, met misschien vijf minuten of helemaal geen tijd tussen de middag. Ze kijken niet op of om, want ze worden per stuk

schrijnende armoede... overvolle kindertehuizen...

dat is het beeld
van de gebieden
die wij bezochten

help ons

ruimte te maken
om méér kinderen
te kunnen helpen...
kinderen die nu
moeten, maar niet
kúnnen wachten

help nu!

bel onze secretaresse
03443-2079 b.g.g. 03449-1659
of stort uw gift op één
van onze rekeningen!

stichting

redt een kind

secretariaat: dr. guépinlaan 23 — 4032 nh ommeren (gld.)
postgiro: 1599333 t.n.v. stichting „redt een kind” te zwolle
bank: raiffeisenbank — zwolle, rek.no. 37.73.32.860

ONTMOETINGS DAG - 1978**IJsselhal - Zwolle****22 april 1978****Aparte
fijne kinderprogramma's****Tienerprogramma met
zanggroep****kerknieuws****ADRESSEN**

Het scribaat van de kerk te Neede berust nu bij M. Hobbelenk, Beukenlaan 81, Eibergen, tel. 05454-2285.

ZALK EN VEECATEN — Op vrijdag 24 februari jl. werd er een feestelijke avond gehouden in verband met de ingebruikneming van het nieuwe lokaal achter de kerk. Een lang gekoesterde wens ging daarmee in vervulling. Aan de totstandkoming is door de gemeentelieden heel veel vrije tijd besteed. Een financiële aktie zorgde voor een overvloedige opbrengst.

Ook de konsistoriekamer onderging een fikse opknappbeurt. Op de feestavond zelf, die onder leiding stond van de pastori: Ds J. Scheltens, die de hele bouw van meetaf op een stimulerende wijze heeft begeleid, werden verschillende kado's aangeboden. Voorts passeerde in een kleurrijk klankbeeld met zo'n 225 dia's en voorzien van toepasselijke tekst en muziek de hele bouw de revue. Al met al was het een mooie avond, waarin de dank aan de HERE doorklonk. Die hiertoe de mogelijkheid en de gelegenheid schonk!

REGIO AINHEM — Kort verslag van de vergadering van de kerken in de regio Arnhem op 1 maart 1978 in „De Beukenhof” te Velp.

Namens de roepende kerk Doesburg/Velp opent Ds E. Zwarteveen de vergadering, laat zingen Ps. 43: 3, 4, gaat voor in gebed en leest Psalm 43.

Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd. Het moderamen wordt aangewezen en de agenda vastgesteld.

De notulen van de vorige vergadering, gehouden op 14 januari jl., worden goedgekeurd.

Het examen van kandidaat J. H. Weijenberg uit Apeldoorn ter verkrijging van preekconsent wordt voortgezet en resulteert in het besluit tot verlenging van dit consent, en wel voor de tijd van een jaar. Kandidaat Weijenberg betuigt zijn instemming met de gereformeerde belijdenisgeschriften.

De steun die de hulpbehoevende kerken in de regio D.V. zullen ontvangen, wordt vastgesteld. Besloten wordt voor een gedeelte van de benodigde steun een beroep te doen op de kerken in de regio's Enschede en Harderwijk.

De volgende vergadering zal zijn D.V. op 24 mei a.s. te Arnhem, aanvang 2 uur. Roepende kerk Wageningen.

Rondvraag: De kerk van Arnhem deelt mede, Ds K. B. Holwerda van Doorn als predikant te hebben beroepen. De kerk van Wageningen deelt mede, dat en broeder van haar gemeente, theologisch kandidaat, in de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt b.v. beroepbaar gesteld zou willen worden. Zij vraagt en ontvangt advies over de te volgen weg. De assessor leest het kort verslag en gaat voor in dankzegging, waarna de praeses de vergadering sluit.

W. J. Sijbrant, assessor

CHR. GEREFORMEERDE KERKEN*Belangrijke besluiten*

De kerkeraad van Amsterdam nam enkele belangrijke besluiten m.b.t. de doop van kinderen, die uit India komen en wier adoptie volgens Nederlands recht nog niet tot stand is gekomen en over de dienst van de kerk bij crematieplechtigheden.

We geven deze besluiten zonder commentaar door, wetend dat hier in andere plaatselijke kerken en in andere kerkverbanden een andere praktijk wordt gevolgd:

De kerkeraad heeft in zijn laatstgehouden vergadering o.a. aandacht geschonken aan het bepaalde in art. 56 e.v. van de K.O. inzake de doop van geadopteerde kinderen. Deze kan — en moet zelfs — plaats vinden indien alle adoptieformaliteiten naar Nederlands recht vervuld zijn. Dan staat vast, dat het kind, wat onze kerkelijke situatie betreft, tot het gezin van de adoptie-ouders behoort. Gebleken is nu, dat bij adoptie vanuit het buitenland deze zekerheid reeds eerder bestaat, nl. indien naar buitenlands recht ten name van de adoptie-ouders reeds definitief afstand is gedaan en door de minister van justitie in Nederland een verblijfsvergunning op die grond is verstrekt. De Nederlandse adoptie-procedure vindt dan nog wel plaats maar is een formaliteit. Vandaar dat de kerkeraad zich, overeenkomstig naar bij informatie bleek ook elders in onze kerken toegpaste gedragslijn, op het standpunt heeft gesteld, dat onder de geschetste omstandigheden doop na adoptie vanuit het buitenland kan plaats vinden vóór de Nederlandse adoptie-procedure is voltooid (en dat kan heel lang duren, ook als het een formele afronding is van de totale procedure).

Voorts was er de crematie-problematiek. Mede naar aanleiding van de publicaties van prof. Kremer in de september- en oktobernummers 1977 van „Ambtelijk contact” komt in het a.s. februari-nummer van „Gemeentenieuws” een nadere mededeling van de kerkeraad over de ambtelijke verantwoordelijkheden bij lijkbezorging. Ook nu heeft de kerkeraad zich op het standpunt gesteld, dat bij het licht van de Schrift een begrafen

is verre de voorkeur verdient. Mocht echter niettemin een crematie plaats vinden (reeds tweemaal werd de kerkeraad daarmee geconfronteerd) en bekend zijn, dat aan een zodanige lijkbezorging geen ongeloofsmotieven ten grondslag liggen, dan zal de kerkeraad zich aan zijn ambtelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van deze lijkbezorging niet onttrekken. Dit is conform de conclusie van onze emeritus-hoogleraar dat, ondanks onze voorkeur voor een begravenis op grond van de Schrift, de predikant, als pastor, de familie kan begeleiden en naar omstandigheden het Evangelie, dat een bijzonder licht geeft over dood en hierna, kan vertolken ook bij crematie.

(Overgenomen uit „De Wekker”)

nieuws uit breder kring**Sola Scriptura**

Voor het studentendispuut „Sola Scriptura”, uitgaande van de „Civitas Studio-sorum in Fundamento Reformato”, hoopt op 22 maart a.s. om 19.00 uur in Cunera, Nieuwe Gracht 32 te Utrecht, Drs G. C. de Haas te spreken over het onderwerp: „Op weg naar Utopia”.

Belangstellenden zijn van harte welkom.

Zeilkamp „Eindhoven”

Reeds enkele jaren wordt er vanuit „onze” kerk in Eindhoven, een zeilkamp georganiseerd in Friesland.

Dit jaar is er een kampeerboerderij gehuurd in Terhorne (aan het Sneekmeer) van waaruit de activiteiten plaatsvinden. Door deze vergrote capaciteit zijn er nog plaatsen vrij voor jongens en meisjes uit het land.

Periode: 15-29 juli 1978. Kosten: f 260,— p.p. (erg weinig!). Leeftijd: min. 18 jaar. Ook (enkele) ervaren schippers/instructeurs zijn van harte welkom. Inlichtingen: tel. 040-832488.

Vereniging van Christelijke Onderwijzers

Zaterdag 18 maar a.s. houdt onze vereniging haar jaarvergadering in de aula van de Beatrixschool te Lunteren.

Wij nodigen U uit deze vergadering bij te wonen.

De ochtendvergadering, die om half elf begint, is gewijd aan huishoudelijke zaken. De middagvergadering begint om twee uur. Dr W. J. Ouweneel hoopt dan te spreken over Evolutie, Occultisme en de moderne jeugd.

C.O.G.G.-conferentie

De jaarlijkse conferentie van het Contact Orgaan van de Gereformeerde Gezindte wordt D.V. gehouden op vrijdag 14 april a.s. in „De Akker” te Putten.

Op deze conferentie zal dr C. A. Tukker te Noordhorn refereren over de vraag: Is Israël bepalend voor de toekomst van de kerk?

De kosten voor conferentiedeelname zijn f 17,50, consumpties en eenvoudige lunch inbegrepen, graag bij vooruitbetaling.

Men gelieve zich z.s.m., maar in ieder geval vóór 1 april op te geven bij de secr. van het C.O.G.G. ds J. H. Velema, Whemelaan 6, Nunspeet, giro 880514.

Programma en deelnemerslijst worden enkele dagen voor de conferentie toegezonden.

Verzoek om bedde in de troonrede

Gelijk bekend heeft de minister-president mr Van Agt verklaard dat het kabinet niet zelf een initiatief kan ontplooiën dat ertoe leidt dat de bedde weer in de troonrede wordt opgenomen. Anders zou het zijn wanneer er vanuit het Nederlandse volk tot de ministerraad een massaal verzoek gericht zou worden, om daar opnieuw toe over te gaan.

Naar aanleiding van deze uitspraak is binnen de Hervormde Gemeente van Katwijk aan Zee het initiatief ontstaan om zo veel mogelijk handtekeningen te verzamelen, om deze aan de regering aan te kunnen bieden. Daar het gaat om een massaal verzoek, hoopt men vanuit het gehele land en alle godsdienstige groeperingen adhesiebetuigingen te ontvangen.

Aan de kerkeraden van alle Hervormde Gemeenten heeft men een schrijven gericht met het verzoek, plaatselijke acties te organiseren, met andere kerken heeft men ook contact opgenomen. Tevens bestaat er de mogelijkheid, individueel adhesie te betuigen.

(Overgenomen uit „Kerknieuws”)

„... de Heer is God;
hij schiep ons, wij horen aan hem ...”
(Psalm 100)

Blij en dankbaar berichten wij u de geboorte van.

PIETER - BASTIAAN**8 maart 1978**

B. Wesseling
A. Wesseling-Blom
Annemieke

Sir Winston Churchilllaan 901
2286 AA Rijswijk

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken en folders

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 - Zeist

Redaktieleden:

Ir. A. W. Biersteker; Drs H. de Jong; Mr. dr J. Meulink; D. W. L. Milo; Ds E. R. Postma

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller, Riouwstraat 59, 1521 SC - Wormerveer
Tel. 075-282589.

Adres voor de rubriek Kerknieuws:

Ds O. Mooiweer, Volksparksingel 45, Enschede, tel. 053-310259

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3, Zeist, tel. 03404 - 12452.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementenadministratie:

Kon. Wilhelminalaan 38, Leersum, tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 39,— per jaar of f 20,— per halfjaar.
Buitenland f 45,— per jaar of f 60,— per luchtpost.
Giro 40 49 45.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 dec. eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.